

ምዕራፍ ሸውዓተ

ሀርኩት ባህሊ ስራሕ

ዕላማ ትምህርቲ እዚ ምዕራፍ፡

ኣብዚ ምዕራፍ ዘሎ ትምህርቲ ተምሂርኩም ምስፈጸምኩም፡-

- ክብሪ ስራሕን ግዘን ትግንዘቡ፤
- ትልሚ ስራሕ ኣውሂእኻ ምንቕስቓስ ኣድለዩ ምኃኑ ትፈልጡ፤
- ዕላማታት ሕገመንግስታዊ ልምዓትን ምጣነ-ሃፍትን ተንከፍ ትርድኡ፤
- ምምዕባል ሙያዊ ክእለትን ስነ ምግባርን ንመፍረያይነትን ዕብዮትን መሰረት ምኃኑ ትፈልጡ፤

7.1. ውፅኢታዊ ስራሕ

7.1.1. ግዘኻ ከየባኸንኻ ሰጢምኻ ምስራሕ

- ግዘኻ ከየባኸንኻ ሰጢምኻ ምስራሕ ንልምዓት ሃገር ዝህልዎ ረብሓ እንታይ እዩ?

ደራሲ መዘሪ ጋዜጣ

ፍሉጥ ደራሲ ሓጎስ ትርፉ ብቐልዕዎ ኣብ ውሽጢ መረብኡ መኪና እናሓፀበ ይነብር ነይሩ። ዓማዊሉ መኪና ከመይ ኣፀቢቐ ይሓፀብ ከምዝነበረን ብሓፈሻ ዘሕልፎ ግዘን ናብዚ ንክበፅሕ ዘጋጥሞ ዝነበረ ፀገማትን ዘከረ። ኩሉ ሻብ ዝንበብ መፅሓፍ ኣብ ኢዱ ኣይሳኣንን። ኣዲኡ ንጉሆ ተስኤን ዘቕረባሉ ቅጫ ስርናይን ትኩስ ሻህን ጥዲሙ ወለዱ እናተሰናበተ ካብ ገዝኡ ኣንጊሁ ይወፅእ ነበረ።

ንሓጎስ ትርፉ ዝደለ ሰብ ኣብ በሪ ቤት ሕትመት ሰላም ምስቶም ንጉሆ ንጉሆ ከልኮል ዝብሉ መንእሰያት ኣይሳኣንን ነይሩ። ሓሊፉ ሓሊፉ ብዘይካ እቶም ውሱናት ቀዲሞም ዝመፁ ቆልዑ ኩሉ ሻብ ኣቐዲሙ ብምብፃሕ ምንባብ ዝጀመሮ መፅሓፍ እናንበበ ቀዲሙ ይስለፍ ነይሩ።

ብዘይካ መፅሓፍ ካለእ ዓርኪ ዘይብሉ ሓጎስ ህይወቱ ምስ ምንባብ መፅሓፍ ዝተኣለሰራ እዩ። ኣብ እዋን ሪጋ ሒዝኻ ምዕባይ ዘጥፍኦ ግዜ ኣይነበረን።

ቡብ መዓልቱ ተሓቲሞም ዝወፁ ጋዜጣ ወይን ዝተፈላለዩ መፅሔታትን ካለኡት ጋዜጣታትን ይቕበል።

ካብኡ ድማ እቶም ቐወምቲ ዓማዊሉ ሹቓትን ቤት ዕዮን ክሳብ ዝኸፍቱ ኣብ ከባቢ ሆቴል ቱሪስት እናተዛዋወረ ሻሂ ንዝሰትዩ፣ ጫማ ንዘፅርጉን ታክሲ ንዝፅበዩን ሰባት ጋዜጣ ኾነ መፅሔት ንሓፂር እዋን ንባብ የካሪ ነይሩ። ሰዓት ሰራሕ ምስኣኸለ ድማ ዝሓዞም ጋዜጣታትን መፅሔታትንን ዓማዊሉ የርክብ ነይሩ። ብድሕሪኡ ድማ ምሉእ መዓልቲ ኣብ ከባቢ ዕዳጋ ፖስት ካርድን ፖስታታትን እናዞረ ይሸይጥ ነይሩ።

ሓጎስ ኣብ ከባቢ ዕዳጋ ኣፅርክቱ ብዘውፅእሉ ፅምብላሊፅ ዝብል ሳን ኣዩ ዝፍለጥ። ብዘይካ ኣብ ቤት ትምህርቲ ስሙ ሓጎስ ምዃኑ ዝፈልጥ ኣይነበረን። ሓጎስ ልክፅ ከም ስሙ ብስርሑ ሕጉስን ህርኩትን ስራሕተኛ ብምዃኑ ኣብ ዕድመ ቁልፅነቱ ዝሓሸ ስራሕ ከስርሖ ዝኸእል ገንዘብ ምእካብ ኪኢሉ እዩ።

ሓጎስ መዓዝ እንታይ ክሰርሕ ከም ዘለዎ ዝፈልጥን ረብሓ ግዘ ዝተረደኦን እዩ። ሓጎስ ትልሚ ኣዳልዩ ብግዘ ሽንሺኑ ስለዝጥቀም ዘባኸኖ ግዘ ኣይነበረን። ስርሑ ሰሪሑ ምሸታዊ ትምህርቱ ናብ ዝመሃረሉ ቤት ትምህርቲ ይኸይድ። ቐሩብ ግዘ እንትረክብውን የንብብ እምበር ኣየውድልድልን።

ካብተን ኣብ ኢዱ ዝኣተዎ ጋዜጣታትን መፅሔታትን ብተወሳሺ ካብ መምህራኑን ዓማዊሉ እናተለቀሐ እናገዝእን ዘንበቦም መፅሓፍቲ ቀስ ብቀስ ፍሉይ ስምዒት ኣሕዲረምሉ እዮም። ሓጎስ ሓደ መዓልቲ ፍሉጥ ደራሲ ክኸውን እዩ ኢሉ ተስፋ ገብረ። ብርግፅ ህይወቱ ዓቕብ ቁልቁል ዝበዝሖ ምቕት ዘይብሉ እንተኾነውን ደኸሙኒ ሰልኪዩኒ እንተይበለ ጠንኪሩ ብምስራሕ ናብ ዝተመነዩ ደረጃ ከበፀሕ ኪኢሉ እዩ። «ስራሕን ግዘን» ዝብል ናይ መጀመርያ ዝደረሰ መፅሓፍ ብተወሳኸ ካብ ኣርባዕተ ዘይንእሱ ልበ ወለዳትን ኢልበወለዳትን መፅሓፍቲ ንንባብ ኣብፂሑ እዩ።

መልመዲ 1

ቦቲ ዝቐረበ ምንባብ መሰረት ነዘም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ሓጎስ ብቐልዕነቲ ዘርአዮ ጥንካረ ኣብ ህይወቲ ብከመይ ተገለፁ?
2. ኣጠቓቕማ ግዘ ሓጎስ ብሓፂሩ ፅሒፍኹም ንመሓዝትኩም ኣንብብሎም።
3. ሓጎስ ትርፉ ሕዚ በፂሕዎ ዘሎ ዓብዪ ደረጃ ንክበፅሕ ቀንዲ ምክንያት ዝኾኖ ግለፁ።
4. ሓጎስ እዋን ቐልዕነቲ ዓቕብ ቁልቁል ዝበዝሐ ነይሩ እንትብሃል እንታይ ማለት እዩ?

ግዘኻ እንተይ ኣባኸንካ ጠንኪርካ ምስራሕ ንውልቀ ኾነ ንሓባር ረብሓ ኣለዎ። መብዛሕትኡ ግዘ ካብቲ ልሙድ ኩነታት ብዝሓፀረ ግዘን ብፅረየትን ጠንኪርካ ምስራሕ ውፅኢታዊ እዩ። ንግዘ ፍሉይ ግምትን ክብርን ዘለዎ ህዝብን ሃገርን ጠንኪሩ እንተሰሪሑ ኣብ ተርታ ዝማዕበሉ ሃገራት ክስለፍ ዝግባዩ ሓይሊ ኣይህልውን። ኩሉ ዓይነት ስራሕ ዝሰራሕ ኣብ ግዘ ስለዝኾነ ንሕድሕዳ ደቂቓ ግቡእ ግምት ምሃብ ንውልቀ ኾነ ንሃገር ዝጠቅም እዩ።

ብዙሓት በላሕቲ ሰባት ኣብ እዋን ቐልዕነቶምን ንእስነቶምን ግዘኦም እንተየባኸኑ ብጥንቓቕ ኣብ ስራሕ ብምውዓሎም ንባዕሎም ኮነ ንወገኖም ዝጠቐሙ ዓበይቲ ተግባራት ክፍፅሙ ኪኢሎም እዮም። ግዚኦም በዝግባእ ኣብ ቁምነገር ኣውዲሎም እዮም። ኣብ እዋን እርጋኖም ዘናስሑም ነገር የለን። ስለዚ ግዘ እንተየባኸንካ ጠንኪርኻ ምስራሕ ንባዕልኻን ንወገንካን ከምኡውን ንሃገርካ ምጥቓምን ምዕባይን እዩ።

መልመዲ 2

እዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ብኸነት ግዘ ብምንታይ ክግለፅ ይኸእል?
2. ንግዘ ዝወሃብ ፍሉይ ግምት ምስ ዕብየት ሃገር ከመይ ይተኣሳሰር?

7.1.2. መርኣያ ምጃንን ንምስግና ዘብቕዕ ስራሕ ምስራሕን ንዕብየት ሃገር ዝህልዎ ረብሓ

- መርኣያ ዝኾነ ስራሕ እንትበሃል እንታይ ንምግባፅ እዩ?
- ንምስግና ዘብቕዕ ተግባር ዝፈፀሙ ሰባት ብህዝቢ ዝወሃቦም ክብሪ ግለፅ፡፡

ሰእሊ 7.1 ካብ ውፅኢታዊያን ኣትሌታት ኣንቲ መሰረት ደፋር 'ያ

ሓዳሽ ሓራስ

ህዝብን ሃገርን ወኪሎም ኣብ ሜዳ ጉያ ተኸታታሊ ዓወት ካብ ዝረኸቡ ኢትዮጵያውያን ጎሮቲ ሓንቲ ጀጋቲ እያ። ኣብ ሓደ እዋን ዓለም ለኽ ፌዴሬሽን ኣትሌቲክስ ዓብዪ ውድድር ጉያ ኣብ ዘዳለዉሉ ፍሉጣት ተወዳደርቲ ኣብ ዘለዉዎ ቦኸሪ ወዳ ካብ ትወልድ ዓሰርተ ሓሙሽተ መዓልቲ ዝገበረት ሓዳሽ ሓራስ ነይራ። ብዙሕ ምስራሕ እምበር ብዙሕ ዕረፍቲ ዘይትደሊ ጀጋቲ ንውሩያት ጎሮቲ ዓለም ዝቐረበ ዓውዲት ኣብ ድሕረ-ገፅ ምስ ኣንበበት ናብ ኣሰልጣኒ ኦልኪ ደዊላ ዕረፍታ ኣቋሪፃ ኣብ ውድድር ጉያ ክትሳተፍ ከምትደሊ ገለፀትሉ።

ኣሰልጣኒ ተገሪሙ ካብ ትወልድ ገና ዓሰርተ ሓሙሽተ መዓልቲ ዝገበረት ምኃና፣ ኣብ ፍቃድ ወሊድ ዘላን ብምኃና እቲ ውድድር እትኸእሎ ምኃናን ሓተታ። ንሳውን ብቅልጡፍ ልምምድ ክትጅምር ከምዘለዋን ኣብቲ ውድድር ክትሳተፍ ከምትኸእል ውሳኔ ኣፍለጠት። ኣሰልጣኒ ቦቲ ብኸነታት እታ ኣትሌት ተገሪሙ ኩነታት ዘይስዕር ጥንካረኣ ብምድናቕ ስጥምቲ ኣትሌት ብምባል ክትምዝገብ ገበረ። ብመሰረት እዚ ሽም ጅግና ኣትሌት ጀጋቲ ቦንሳ ምስ ስም ዝርዝር ዓለምለኽ ጎሮቲ ኢትዮጵያውያን ሰፊረ። ቀፂሊ ብመሰረት ዝወፀላ ግዘ ሰሌዳ ልምምድ ጀመረት።

ኣብ ቦነስ ኣይረስ ዘመዝገቡቶ ዓወት ኣብ ኪባኪ ዝግበር ውድድር ስም ሃገራ ክተፀውዕ ሰንደቕ ዕላማ ሃገራ ዳግም ክተምብልብል ጠንኪራ ሰርሐት። እዛ ጎሮቲ እዚኣ ሓንቲ ጓል ኣንስተይቲ «ድሕረ ወሊድ እንተንኣሰ ንሰላሳ መዓልቲ ኣብ ዓራት ክትዓርፍ ይግባእ ነይሩ። ካብ ገዛ ወፃኢ በይና ብዙሕ መንገዲ ክትጓጓዝ ኣይብላን ዝብልዎ ልማዳዊ ኣተሓሳስባ ሰይራ ብምውፃእ ኣብ ዓለም ለኽ ጉያ ህልኽ፣ ወነ፣ ዓወት፣ ክብሪ ሃገር ብሓባር ጥንካረ ስለዝሃብዎ እዛ ዓወት ዘይፍለያ ኣትሌት ኣብዚ ውድድር ደረጃኣ ኣሕሊያ ብጥንቃቄ ንህዝቢ ዓለም ዳግም ዓወት ኣብሰረት። ህዝብን መንግስትን ሃገራ ድማ ዝለዓለ ምስግና ኣቕረቡላ።

መልመዲ 3

ብመሰረት እቲ ንባብ ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ካብ ውልቀ ረብሓ ረብሓ ሃገር ምቕዳም እንትበሃል እንታይ ማለት እዩ?
2. ጀላቴ ቦንሳ ተፈላጢት ጀግና ንክትኾን ዘብቕዑዎ ነጥብታት እንታይ እንታይ እዮም?
3. ኣሰልጣኒ ጀላቴ ዘገረሞም ነገር እንታይ ነይሩ?

መርኣያ ዝኾነን ንምስግና ዘብቕዕ ስራሕ ምስራሕን ንዕብዮት ሃገር ዝህልዎ ረብሓ ዝለዓለ እዩ፡፡ ወዲ ሰብ ኣብ ዘበን ህይወቱ ዝፍፅሞም ተግባራት ንባዕሉ ጥራሕ እንተይኮነስ ንሃገሩን ወገኑን ዝጠቅም ውፅኢታዊ ስራሕ ከመዝግብ ኣለዎ፡፡ ብሃገር ኾነ ብዓለም ለኸ ዝሰርሕዎም ስራሕቲ ስሞም ልዕሊ መቓብር ነባራይ ኮይኑ ዝነብሩ ውልቀ ሰባት ብዙሓት እዮም፡፡

እዞም ሰባት ንትውልዲ ዝተርፍ ሰናይ ተግባር ብምፍፃምም መርኣያ ንምኳንን ብህዝብን መንግስትን ምስጋናን ከበሬታን ክረኽቡ ክኢሎም እዮም፡፡ መርኣያ ዘለዎ ስራሕ ንምስራሕ ቆሪፅና ብዝተለዓልና ቁፅሪ ሃገርና ንምግልጋል እኹል ግዘ ንረክብ፡፡

ሓደ ጤጋ ብመንፅር ሃገሩ ካብኡ እትፅበዩ ብፅሒት ስራሕን ክሰርሑ ዝግባእ ሰናይ ተግባርን እንትረኣ ኣብህይወት ዝነብርሉ ግዘ ሓፂር እዩ ክበሃል ይካኣልዮ፡፡ ይኹንምበር ነዚ ሓፂር ግዘ ከየባኸነ ብኣግባቡ እንተተጠቁሙሉን ታሪኽ ዘይርስዎ፣ ዘመስግንን ዘኹርዕን ስራሕ ንምስራሕ እንተሓሲቡ ዕዉት ዘይኾነሉ ምክንያት የለን፡፡

መልመዲ 4

ነዘም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡሎም::

1. ኣደ ሰብ ንከባቢኡን ንሃገሩን ዘርብሕ ተግባር ክሰርሕ ዝኽእል ብከመይ እዩ?
2. ኣደ ስራሕ መርኣያን ዝመስግንን ተግባር እዩ ዝበሃለሉ መዓዝ እዩ?

7.2. ትልሚ ኣዳሊኻ ስራሕ ምስራሕ

7.2.1. ኣድላይነት ምድላውን ምጥቃምን ሰደቓ ግዘን ኣፈፃፀማ ስራሕን

- ምድላው ሰደቓ ግዘ ንምንታይ ይጠቅም?
- ምድላው ሰደቓ ግዘ ንተምሃራይ ዝህቦ ረብሓ ግለፅ::
- ስራሕ ብትልሚ ሸንሺንካ ምስራሕ እንትበሃል እንታይ ማለት እዩ?

ጉጂ እነይ ፀሓይቱ

ተምሃሮ ቤት ትምህርቲ ፍረ ስዋኣት ከምቲ ኩሉ ግዘ ኣብ እዋን ዕረፍቶም ዝፍፀሙዎም ፅገና ገዛን ፀረጋ መትረብን ዝርዝር ወፂኡ እዩ:: መምህር ሰዓረን ተምሃሮኡምን ሎሚ ዘበንዎን መንበሪ ገዛ ሓንቲ ባዓልቲ ፀጋ ዕድመ ዝኾና እነይ ፀሓይቱ ኸፅግኑ ኣብ ፈላሚ ዙር ሸሞም ተለጠፉ ነይሩ:: መምህር ሰዓረ ነቲ ኣቐዲሞም ዝረኣይዎ መፅናዕቲ መሰረት ገዛ ኣደይ ፀሓይቱ ብብ ዓመቱ ክረምቲ ውሑጅን ፈሳሲን እናከደሉ ነተን ባዓልቲ ፀጋ ዕድመ ኣፀጊሙለን ከምዝነበረ ተገንዚቦም::

መምህር ሰዓረ ገዛ እንዳ ኣደይ ፀሓይቱ ንምፅጋን ዘኽእሎም ሰደቓ ግዘ ምስ ኣውፅኡ ነፍስወከፍ ኣባል ጉጅለ ዝፍፀሞ ዝርዝር ስራሕን ተፀዋዕን መዲቦም ምይይጥ ጌሮሙሉ ፅገና ገዛ ኣደይ ፀሓይቱ ኸረምቲ ቅድሚ ምብፅሑ ክውዳእ ከምዘለዎ ኣብ ውሳኔ ሓሳብ ተበፂኡ:: እቲ ስራሕ ቦቲ ዝትሓዘሉ ፕሮግራም

መሰረት ተጀሚሩ ነብሱ-ወከፍ ጉጅለ ብዝተኸኸለ መጠን ቅድሚ ዝተተለሙሉ ሰደቓ ግዘ ነቲ ስራሕ ንምፍፃም ከም ዝፅዕር ቃል ኣተዉ።

ድልድል ስራሕውን ወፀ። ፍርቁ ጉጅለ ፀረጋ መውረዲ ውሑጅን ፈላስጎን የካይድ፣ ፍርቁ ኣእማን የመላልስ፣ ፍርቁ ድማ ገዛ ይፅግን። ብመሰረት እዚ ስራሕ ጉጅለ መምህር ሰዓረን ተምሃሮኦምን ገዛ እንዳ ኣደይ ፀሓይቱ ኣብ ውሽጢ ሓፂር እዋን ፀጊኖም ኣረከቡወን።

ገምጋሚ ጉጅለ ቤት ትምህርቲ ናብቲ ከባቢ መፂኡ ከምዝረኣዩ እቲ ፅገኖ ዘዳግም ኣይነበረን። ገዛ ኣደይ ፀሓይቱክዳን ቆርቆሮኡ ብዝግባእ ተስተኻኸሉ፣ መውረዲ ውሑጅ ትቦታት ተፀሪጎም መእተውን መውፅእን ብእምኒ ተደልዲሎም ዝረኣዩ ገምገምቲ ኣካላት ብርግፅ ካብቲ ዝተተሓዘሉ ግዘ ቀዲሙ ምፍፃሙን ዘየዳግም ስራሕ ምስርሑን ዘመስግን ምዃኑ ኣረጋገፀ።

መልመዲ 5

ብመሰረት እቲ ምንባብ እዞም ዝሰፀቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ንሓደ ስራሕ ትልሚ ኣውጺእኻ ምንቅስቓስ ጥቕሙ እንታይ እዩ?
2. ግዘ፣ ትልሚ፣ ስራሕን ውፅኢትን ርክቦም ኣብርሁ።

ንዝፍፀሙ ስራሕቲ ሰደቓ ግዘ ኣዳሊኻ ምጥቓምን ግዘ እንተየባኸንኻ ሰጢምካ ምስራሕን ዝሓሸ ውፅኢት ካብ ምርካብ ሓሊፉ ብካለኦት ኣኸብሮትን ምስግናን የውህብ። ሰብ ፍልጠቱ፣ ጉልበቱን ገንዘቡን ብኣግባቡ ተጠቂሙ ብምስራሕ ንኸባቢኡ ኾነ ንሃገሩ ዝጠቕሙ ተግባራት ንምፍፃም ግዚኡ ብኣግባቡ ንምጥቃም ብትልሚ እንትምራሕ እዩ። ግዜ ሃፍታምን ድኻን ወይ ፀሊምን ቀይሕን ኢሉ እንተይመረፀ ንኸሎም ደቂ ሰባት ብማዕረ ዘገልግል ብተፈጥሮ ዝተዓደለ ሃፍቲ እዩ።

ብዛዕባ ግዘ ዝዝረቡ ብዙሓት ብሂላት እንተሃለዉኻ ብፍላይ «ግዘ ወርቁ እዩ» ዝብል ኣበሃህላ ዓብዪ መልእኽቲ ዘለዎ ብኸሉ ዝተለመደ ኣበሃህላ እዩ። ወርቁ ኩሉ ሻብ ካብ ማዓድናት ዝለዓለ ዋጋ ዝውሃዕ ልዕሊ ኩሎም ማዓድናት ዝኾነ ኣብ ዕዳጋ ዓለም ውሕሰና ዘለዎ እዩ። ከምኡውን ግዘ ከም ወርቁ ክብሪ ዘለዎን መኸበሪኡ ዘኸብርን

ብኣንፃሩ ድማ እንተዘይተጠቐምካሉ ካብ ኢድካ ዘምልጥ ዘይምለስ ክባር ነገር እዩ።

ኩሉ ነገር ዝግበር ኣብ ግዘ ስለዝኾነ ብዛዕባ ጥቕሚ ግዘ ፅቡቕ ኣመለካኽታ እንትህልወና ምንቅስቓስና ብግዘ ሸንሺና ብትልሚ ክንጥቀመሉ ኣለና። ሓደ ተግባር ብፅቡቕ ውፅኢት ክጠናቀቕ እንተኾይኑ ሰብ ንዝተለሞ ትልሚ ተገዛኢ ኾይኑ ግዘ እንተየባኸነ ጠንኺሩ ክሰርሕ ኣለዎ።

መልመዲ 6

ኣብዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት ተመያየጡ።

1. ግዘን ወርቅን ዘመሳሰሎም ምኽንያት እንታይ እዩ?
2. ትልሚ ዘይብሉ ስራሕ ውፅኢቲ እንታይ ይኸውን?
3. ብትኸክል ዝተተለመን ዘይተተለመን ስራሕ ዘለዎ ፍልልይ እንታይ እዩ?

7.3. ምንጻቕ ስራሕን እንተይሰርሑ ምንባርን

7.3.1. ምንጻቕ ስራሕን እንተይሰርሑ ምንባርን ኣብ ዕብዮት ውልቀን ሃገርን ዘብፅሖ ኣሉታዊ ፅዕንቶ

- ስራሕ ምንጻቕን እንተይሰርሑ ምንባርን ጉድኣቲ እንታይ እዩ?

እቶም መሓዙት

ረዳእን ስዩምን ኣብ ሓደ መፍረዪ ትካል ተቆጂሮም ዝሰርሑ ሓቢሮም ዝግበዩ መሓዙት እዮም። እዞም ክልተ መሓዙት መናእሰይ ዕድሚኦም ተቐራረባይ ስለዝኾነ ኣብቲ ትካል ስራሕ ዝጀመርሉ እዋንውን ተመሳሳሊ እዩ። በዚ ምኽንያት በዝግባእ ንምፍላጥ ምቹዊ ኩነታት ፈጠሩሎም እዩ። ይኹን እምበር ብባህሪ ስራሕ ኣይቀራረቡን። ረዳኢ ፈታዊ ስራሕ፣ ኣኸባሪ ሰዓትን ብመሳርሕቲ ከም መርኣያ ዝረከ ህርኩት ሰራሕተኛን እንትኾን ስዩም ብኣንፃሩ ስራሕ ዘይፈትው፣ ንስንፍንኡ ብዙሕ ምኽንያት ዘቕርብን እንተይሰርሑ ምንባር ዝመርፅን ድኹም ኣተሓሳስባ ዝነበሮን እዩ። ረዳኢ ድኸመት ዓርኩ ንምቕራፍ ዝተፈላለዩ ፃዕርታት ገይሩ እዩ። ሓደ መዓልቲ ኣጋጣሚ ተጠቐሞም ኣብቲ ዘለዎም ኣፈላላይ ግዘ ወሲዶም ተመያየጡ።

ኣብ መወዳእታ ምይይጦም ረዳኢ ዝተገንዘቦ ነገር እንተሃለወ ክልቲኦም ምስ ስድርኦም ስለ ዝነብሩ ስራሕ ንምስራሕ ከም ዘይግደዱ ስዩም ኣጥቢቑ ዝኣምን ሰብ ምዃኑ እዩ። እዚ ኣርኣእያ ግና ፈጻሙ ግጉይ ከምዝኾነ ረዳኢ ዓርኩ ብኣብነት ኣረደኦ። ብዚ'ውን መናእሰይ ከፍርይሉ ኣብ ዝኸለሎዎ ዘፈር ስራሕ ተዋፊሩ ንሃገሩን ወገኑን ብስራሕ ክልምዕ ከም ዘለዎ ከምኡውን ካብ ዝኾነ ዜጋ ብዝበለፀ እቲ መናእሰይ ከይሰርሖ ምንባር ኣጥቢቑ ከውግዝ ከምዘለዎ ስርሖ ብዝግባእ ብምስራሕ መርኣያ ምዃን ከምዝግበኦ ተንቲኑ ኣረደኦ።

ብምኽሪ (ብማዕዳ) ዓርኩ ዝተመለሰ ስዩም ቀስ ብቐሰ ካብ ጌግኡ ንምእራም እናተቐለሰዩ። ምንጻቕ ስራሕን ከይሰራሕኻ ምብላዕን ዝነበረ ጌግኡ ንምእራም ንሕሊኑኡ ኣዳለወ። እቲ መናእሰይ ጥራሕ ዘይኮነስ ነብስ ወከፍ ዜጋ ብጻቕሙን ክእለቱን ስራሕ ብምስራሕ ሃገሩ ኣብ ምልማዕ ብፅሒቱ ክዋባእ ከም ዝግባእ ብምእማን ግቡኡ ንምፍፃም ብውነ ተልዓለ።

መልመዲ 7

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ኣብ ሓድ ሓደ መናእሰይ ዝረኦ ኣተሓሳስባ እንተይሰራሕኻ ምብላዕ ካብ ምንታይ ዝፈልፈለ እዩ?
2. ከይሰራሕኻ ምንባር ንምትራፍ ክውሰዱ ዝግበኦም ሰንምትታት ሓደ ጋሻ ዓዲምኹም ተመያየጡ።

ስራሕ ምንጻቕን እንተይሰራሕኻ ምንባርን ኣብ ዕብዩት ሃገርን ውልቀን ዘብፅሖ ኣሉታዊ ፅዕንቶ ብቐለሉ ዝረኦ ኣይኮነን። ብደረጃ ዓለም ብድኸነት ካብ ዝፍለግ ሃገራት ሓንቲ ሃገርና ኢትዮጵያ እያ። ነዚ ድኸነት ብዙሓትን ዝተፈላለዩን ጭቡጣት ምኽንያታት ምዝርዛር እንተተኻኣለውን እቲ ቀንዲ ግና ህርኩት ባህሊ ስራሕ ዘይምህላው እዩ።

ኣብ ነብስ ወከፍ ኣእምሮ ዜጋ ባህሊ ሰሪሕኻ ምንባር እንተዘይማዕበሉ ሃገርና ካብ ዜጋታታ ክትረኽቦ ዝግባእ ኣበርክቶ ስራሕ ስለትስእን ብዕብዩት ክትስጉም ኣይትኸእልን። ኣብ ኣተሓሳስባ ነብስወከፍ ሰብ ህርኩት ባህሊ ስራሕ እንትህሉ ኩሉ ዜጋ ሰሪሖ ንክዓቢ ይፅዕር።

ሰራሕ ሞራላዊ ግቡእ'ዩ
ጋሪ ቁ 0080

ሰእሊ 7.2 ዝኾነ ሰራሕ ንባዕልኻ ይኹን ንሃገር ረብሓ ኣለዎ

በዚውን ብስርሑ መገልገሊ ሃገሩን ወገኑን ዝኾነ ሕብረተሰብ ይፍጠር። ፅግዕተኛ ኣተሓሳስባ ከይሰራሕኻ ምንባር ንህይወት ውልቀ ሰባት ኮነ ንልምዓት ሃገር ሓደገኛ እዩ። ሰራሕ እናነፃቁ፣ ሓደ ሰራሕ ካብ ካሊእ እናመረፁን እንተይሰርሑን ንምንባር ዝፍትኑ ንዘይደኸምሉ ዋጋ ድኻም ካልኣት ኣሕዲግካ ከም ምብላዕ ዝሕሰብ /ዝውሰድ/ ኅዳኢ ተግባር እዩ።

ኣብ ዝኾነ ዘፈር ሰራሕ ተዋፊርካ ካብ ንባዕልኻን ስድራኻን ሓሊፉ ንሃገርን ንወገንን ምግልጋል እናተኸኣለ ሓድሓደ ውልቀ ሰባት ዓቕሚ እናሃለዎም እንተይሰርሑ ምንባር ብምምራፅ ኣብ ልመናን ካልኣት መነወርቲ ተግባራትን ተዋፊሮም ይርከቡ። ካብዚ ተወሳኺ ጉዳኣት ኣካል ኢና እናበሉ ምስ ልመና ብምትሕሓዝ ምስራሕ ዝኸእሉ ኣእዳዉ ንልመና ዝዝርግሑ ብዙሓት እዮም። እዚ ኩነታት ንውልቀ ኾነ ንሃገር ናብ ዝለዓለ ምጣነ-ሃፍታዊ ውድቀት ዘቃልዕ ስለዝኾነ ኣጥቢቕካ ክውገዝ ይግባእ። ኣብ ክንድኡ ድማ ባህሊ ሰራሕኻ ምንባር ሕብረተሰብ ካብ ግዘ ናብ ግዘ ብዝበለፀ ምዕባይ የድሊ።

መልመዲ 8

አብዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡ፡፡

1. ስራሕ እንተይነጻጽኻ ሰሪሕኻ ምንባር ዝብል ጥንኩር ኣተሓሳስባ ንምዕባይ እንታይ ክግበር ኣለዎ?
2. እንተይሰራሕኻ ምንባር ንልምዓት ሃገር ዕንቅፋት ዝኸውን ከመይ እዩ?
3. ጻዕሪ ካልኣት ኣሕዲግኻ ምብላዕ እንትበሃል እንታይ ማለት እዩ?

7.4. ዕላማታት ልምዓትን ምጣነ-ሃፍትን

7.4.1. ኣብ ሕገ መንግስቲ ዝተሓገጉ ዕላማታት ልምዓት፣ ምጣነ-ሃፍትን ባህልን ተንኮፍ ንዕብዮት ሃገር ዘለዎም ረብሓ

- ኣብ ሕገ መንግስቲ ዝተቀመጡ ዕላማታት ልምዓትን ምጣነ ሃፍትን እንታይ ረብሓ ኣለዎም?
- ዕላማታት ልምዓትን ምጣነ ሃፍትን ኣብ ሕገ መንግስቲ ምሰፋሮም እንታይ ረብሓ ኣለዎ?

ቀንዲ ዕላማን ሽቶን ምንቅስቃስ ልምዓት መሰረታዊ ድልዮት ዜጋታት ምምላእን ደረጃ መነባብሮ ንምዕባይን ክኸውን ኣለዎ፡፡ ሃገርና ብዝኾነ መለክዒ ምስ ካልኣት ሃገራት እንትትነፃፀር ብኣብዝሓ ዕግዕተኛ ዝኾነ ድሑር ኣተሓሳስባ ዝሰፈነላን ዝኸፈኸ ድኸነት ዝረኣየላን እያ፡፡ ብዚ ምኽንያት ብዕብዮት ድሑራት ካብ ዝበሃላ ሃገራት ኣብ መወዳእታ ተርታ ትርከብ፡፡

ይኹን እምበር እዚ ኣንፈት ድሕረት ብዕብዮት ብምልዋጥ ናብ ዝሓሸ ዕብዮት ከሰጋገሩ ዘኸእሉ ልምዓት፣ ምጣነ-ሃብትን ባህልን ተንኮፍ ዕላማታት ኣብ ህገ መንግስቲ ጠመተ ተዋሂብዎም እዮ፡፡ እዚኦም ቀንዲ ቀንዲ ዕላማታት ምጣነ-ሃፍቲ ዝበሃሉ ኣብ ሕገ መንግስትና ኣንቀፅ 89 ከም ዝስዕብ ተዘርዚሮም እዮም፡፡

1. መንግስቲ ኩሎም ኢትዮጵያውያን ተጠቀምቲ ዝተዓቕረ ፍልጠትን ሃፍትን ሃገሮም ዝኾኑሉ መንገዲ ምሕንፃዕ ሓላፍነት ኣለዎ፡፡

2. መንግስቲ ኩነታት ምጣነ-ሃፍቲ ኢትዮጵያውያን ንምምሕያሽ ማዕረ ዕድል ክህልዎም ምግባርን ሃፍቲ ሃገር ፍትሓዊ ብዝኾነ መንገዲ ከከፋፍልን ኩነታት ከመቻቸውን ግቡእ ኣለዎ።
3. ብተፈጥሮን ብሰብ ሰራሕን ሓደጋ ከይበፅሕ ክከላኸልን ሓደጋ እንተበፂሑ ድማ ጉድኣት ንዝበፅሑም ወገናት ሓገዝ ብእዋኑ ክበፅሕ ምግባር።
4. ብዕብይት ንድሕሪት ንዝቐረዩ ህዝብታት፣ ብሄራትን ብሄረሰባትን መንግስቲ ፍሉይ ደገፍ ይገብር።
5. መንግስቲ መሬትን ሃብቲ ተፈጥሮን ብስም ህዝቢ ኣብ ቁፅፅሩ ብምግባር ንጥቕምን ዕብይትን ህዝቢ ክውዕሉ ምግባር ሓላፍነት ኣለዎ።
6. መንግስቲ ፖሊስታትን ፕሮግራማትን ልምዓት ሃገር እንተዳሉ በብ ብርኩ ዝርከብ ህዝቢ ከሳትፍ ኣለዎ። ምንቅስቓስ ልምዓት ህዝቢ ክድግፍ ኣለዎ።
7. መንግስቲ ኣብ ምጣነ ሃፍታውን ማሕበራውን ሃገር ምንቅስቓስ ልምዓት ደቂ ኣንስትዮ፣ ምስ ተባዕትዮ ብማዕረ ዝሳተፉሉ ኩነታት ናይ ምትዕርራይ ሓላፍነት ኣለዎ።
8. መንግስቲ ጥዕና፣ ድሕንነትን ደረጃ መነባብሮን ሰራሕተኛ ህዝቢ፣ ንምሕላው ገዕሪ ክገብር ኣለዎ።

ብሕገ መንግስቲ ፌዴራሊዝም ዝወፁ እዞም ኣንፈት ልምዓት ተኸቲልካ ህዝብታት በብደረጃኡ ተጠቀምቲ ዝኾንሉ፣ ሃገርና ካብ ተመፅዋትነት ትወፀሉ፣ ቅልጡፍ ምጣነ ሃፍታዊ ዕብይት ዝረኣየሉን ዝማዕበለ ነፃ ስርዓት ዕዳጋ ምህናፅ ይካኣል እዩ።

መልመዲ 9

ኣብዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡ።

1. ዕብይት ሃገር ዝረጋገፅ ብኸመይ እዩ?
2. ሃገርና ብዕብይት ዝደሓረት እያ ዝበሃል ንምንታይ እዩ?
3. ኣብ ሕገ መንግስቲ ዝወፁ ዕላማታት ልምዓት ንምትግባር ካብ መንግስትን ህዝብን እንታይ ትፅቢት ይገብር?

ቀንዲ ሽቶ ሕገ መንግስቲ ፌዴራሊ ዝወፀ ዕላማታት ልምዓት፣ ምጣነ ሃፍታውን ማሕበራውን ናብ ዝሓሸ ደረጃ መነባብሮ ህዝቢ ምብቃዕን ተጠቃሚ ውፅኢቲ ምግባርን እዩ። ዕብዮት ሃገሩን ህዝቡን ንምርኣይ ዘይደሊ ዜጋ ኣይህሉን። ህዝቢ ብዘም ዕላማታት ልምዓትን ምጣነ-ሃፍትን እናተመርሐ ብፅሒቲ እንተተዋጊኡ ናብ ዝተሓሰበ ደረጃ ዕብዮት ምብጻሕ ይካኣል። ህርኩት ባህሊ ስራሕ ብምዕባይን ስራሕ ብዘይምንጻቕን እንተይሰራሕኻ ምብላፅ ብምፅያፍን ኩሉ ዜጋ ጠንኪሩ እንተሰራሐ ኢትዮጵያ ብልምዓትን ዕብዮትን ካልኣት ሃገራት ዝበፅሓሉ ብርኪ ክትበፅሕ ዘዕንቅፉ ምኽንያታት ኣይህልዉን።

መልመዲ 10

እዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብጉጅለ ሰሪሕኻም ናብ ክፍልኻም ኣኻርቡ።

1. እንታይነት ዕላማታት ምጣነ ሃፍትን ንባዓልሞያ ስነ ምጣነ-ሃፍትን ሓቲትኩም ሓፂር ፅሑፍ ኣኻርቡ።
2. ብመሰረት ሕገ መንግስቲ ረብሓን ዕላማታት ልምዓትን ምጣነ-ሃፍትን ብሓፂሩ ኣብርሁ።
3. ምዕባይ ምዕቡል ባህሊ ስራሕ ውልቀሰባት ምስ ልምዓት ሃገር ዘለዎ ምትእስሳር ግለፁ።

7.5. ህርኩት ባህሊ ስራሕ

7.5.1. ንዕብዮት ህርኩት ባህሊ ስራሕ ግቡእነት ምዕባል ሙያዊ ክእለትን ሰነምግባርን

- ምምዕባል ሙያዊ ክእለትን ሰነ-ምግባርን ንምዕባል ህርኩት ባህሊ ስራሕ ዘለዎ ኣስተዋፅኦ ኣብርሁ።

ሀርኩት ባህሊ ስራሕ ዘውዲ

ካብ ከተማ ኣዲስ ኣበባ ኣብ ዕስራን ሓሙሽተን ኪሎ ሜትር ርሕቕት ፍርያት ዘመናዊ ተኸሊ ዕምበባ ዝካየደሉ ቦታ ሕርሻ ኣሎ። ኣብዚ ሕርሻ ዕምበባ ተቐጂሮም ዝሰርሑ ብዙሓት ሰራሕተኛታት ኣለዉ። ሓደ መዓልቲ ዘውዲ በኣጋጣሚ ኣብ ሰሌዳ መጠቕሚያ ምልክታ ሚኒስተር ሰራሕተኛታትን ማሕበራዊ ጉዳይን ዝተጠቀፀ ምልክታ ኣንበበት። እቲ ምልክታ ኣብ ክልል ኦሮምያ ኣብ ከተማ ሱሉልታ እናተጋፈሐ ኣብ ዝመፀ ተኸሊ ዕምበባ ስራሕ ክቐፀሩ ንዝደለዩ ውልቀ ሰባት ዝዕድም ነይሩ። ዘውዲ ስራሕ ንምድላይ ንወፃኢ ሃገር ክትኸይድ ሓሲባቶ ዝነበረ ገዲፋ ኣብዚ ስራሕ ተወዳዲራ ተቐፀረት።

ቅድሚኡውን ሀርኩት ባህሊ ስራሕ ስለዘማዕበለት፣ ኣኸባሪት ስራሕ ዝነበረት ዘውዲ ቦቲ ስራሕ ኣብ ሓፂር እዋን ሀርኩቲ ሰራሕተኛ ኾይና ተረኽበት። በዚ ዘፈር ስራሕ ቡብእዋኑ ስልጠና ሙያ መመሓየሻ እናተወሃባ ብዝበለፀ ንክትሰርሕ ሓጊዝዋ እዩ። ሙያዊ ስነምግባራ ብምዕባይ ብእትሰርሕ ስራሕ ስምዒት መንፈሳዊ ጥንካረን ዓርሰ እምነትን ክትሕዝ ኪኣላ እያ። ዘውዲ ብውፅኢት ስራሓን ሞያዊ ስነ ምግባራን ንመሳርሕታ ኣብነት ብምኳን ስማ ብፅቡቕ መርኣያ ክትጥቀስ በቐዓ እያ።

ኣብዚ ሕዚ እዋን ከምዘውዲ ዝመስሉ ካብ ኣርባዕተ ሚኢትን ሓምሳን ንላዕሊ ዝኾኑ ሰራሕተኛታት ዘማሓድር መፍረዩ ዕምበባ ጣብያ ስሉልታ ነዛ ብስርሓ መርኣያ ዝኾነት ጓልኣንስተይቲ ብዘርኣየቶ ስነ ምግባርን ፍቕሪ ስራሕን ብደረጃ ሃገር ብጅግንነት ልምዓት ከሽልማ ክኢሉ እዩ። እዚ ሽልማት ዘውዲ ንኣሊእ ተወሳኺ ዓወት ንኸትላዓዓል ገበራ። ኣብቲ ጣብያ ዕቡቃት ካብ ዝበሃሉ ፍርያት ዕምበባ ናብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ኣውሮፓ ብምልኣኽ ዝለዓለ ሸርፊ ወፃኢ ክረክብ ካብ ዝገብሩ ዘውዲን ከምኣ ዝበሉ ሰራሕተኛታትን እዮም።

መልመዲ 11

ብመሰረት እቲ ምንባብ እዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ሙያዊ ስነ ምግባር ንውዕኢታዊ ስራሕ ዘለዎ ግደ እንታይ እዩ?
2. ዘውዲ ንሽልማት ዘብቀዓ ምኽንያት እንታይ ይመስለኩም?
3. ህርኩት ባህሊ ስራሕ ከመይ ይህነፅ?

ዕብዮት ምጣነ-ሃፍቲ ሓንቲ ሃገር ንምዕባይ ደረጃ መነባብሮ ህዝብን ካብ ዘኸለሉ መሰረታዊ ነጥብታት ሓደ ህርኩት ባህሊ ስራሕ ሕብረተሰብ ምዕባይን ዓቕሚ ሙያዊ ክእለትን ስነ-ምግባርን ክህልዎም ምግባርን እዩ፡፡ ሙያዊ ክእለትን ስነ ምግባርን ሰራሕተኛታት እንተዘይ ማዕቢሉ ህርኩት ባህሊ ስራሕ ክመዕኦ ኣይክእልን፡፡ ህርኩት ባህሊ ስራሕ እንተዘይ ሃልዩ ድማ ካብ ድሕረትን ድኸነትን ብምውፃእ ዝሓሸትን ብምጣነ-ሃፍቲ ዝማዕበለትን ሃገር ንምግባር ብፍፁም ኣይካኣልን፡፡

ስለዚ ቡብ እዮኑ ደረጃ ፍልጠትን ሙያን ብምምሕያሽ ብሓደሽቲ መፍረዶ ናውቲ ንምጥቃም ኩሉ ግዜ ምምሃርን ምምርማርን ኣዝዩ ኣድላዩ እዩ፡፡ ውዕኢት ሙያኦም ንሃገሮምን ንተገልገልቲ ሕብረተሰብን ቡቲ ዝድለ መልክዕ ምእንታን ክጠቕሙ ብመጀመርያ ብሙያዊ ስነ ምግባር ክህነፁ ይግባእ፡፡ ህርኩት ባህሊ ስራሕ፣ ሙያዊ ክእለትን ስነ ምግባርን ብሓባር ኣተሓሓዙ ዝንግዝ ሕብረተሰብ ንምዕባይ ምጣነ-ሃፍቲ ሃገሩ ዓቕሚ ስለዘለዎ ናብ ዝሓሸ ደረጃ መነባብሮ ንምብጻሕ ሰፊሕ ዕድል ይህልዎ፡፡

መልመዲ 12

ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ምዕባይ ህርኩት ባህሊ ስራሕ ምስ ሙያዊ ስነ ምግባር ዝህልዎ ዝምድና ኣብርሁ፡፡
2. ሙያዊ ደረጃ ብከመይ ክመሓየሽ ይኸእል?
3. ንምዕባይ ሙያዊ ስነ ምግባር ካብ ሕድሕድ ዜጋ እንታይ ትፅቢት ይግባር?

7.5.2 ካብ ካልኦት ንኸትመሃር ድልዊ ምኃንን ሙያዊ ውፅኢት ካልኦት ምድናኛን

ሰእሊ 7.3 ኣብ ሓደ መፍረዪ ቦታ ዑደት እንትገብሩ

- ካብቲ ሰእሊ እንታይ ተግዚብኩም?
- ሙያዊ ውፅኢት ካልኦት ሰባት ምድናኛ ኣብ ስራሕ እንታይ ረብሓ ኣለዎ?

ክልተ መምህራን

መምህር ታደሰን መምህር ትብለፅን ኣብ ዝተፈላለዩ ኣብያተ ትምህርቲ ዘምህሩ መምህራን እዮም። ቅድሚ ኣብ ሓደ ሙያ መመሓየሽ ስልጠና ምርኻቦም ኣይፋለጡን ነይሮም። ሙያ መመሓየሽ ብሓባር ሰልጠናም ምስ ወድኡ ተምሃሮኦም ሒዞም ልውውጥ ተሞክሮ ክገብሩ ቆፀራ ሒዞም ስለዝነበሩ ብመሰረት ቆፀሮኦም መምህር ታደሰ ሓደ መዓልቲ ተምሃሮኦም ሒዞም ናብ ቤት ትምህርቲ መምህር ትብለፅ ዑደት ኸገብሩ ኸዱ። ኣብ'ዚ እዋን ዑደቶም ድማ ብዙሕ ልምዲ ረኸቡ።

እቲ ቤት ትምህርቲ መሰልጠኒ ሙያን ቴክኒክን ስለዝነበረ ብዙሓት ተምሃሮ ኣብ ስራሕቲ እንጨይቲ፣ ሓፂን መፂን፣ ሰፊት ዓለባ፣ ኤለትሪክን ካለኦት እናሰልጠነ ዘምርኛ እዮ። ኣብ'ዚ መሰልጠኒ ቤት ትምህርቲ በዞም ዝተፈላለዩ ሙያ ዝሰልጥኑ ተምሃሮ ንዘሓሸ ልምዲ ስራሕ ናብ ዝለዓለ መሰልጠኒ ኮለጅ ይላኡኹ እዮም። ኣብ'ዚ ብዝግባእ ሙያዊ ስልጠናን ሙያዊ ስነ ምግባርን ምስ

ተሃነፁ ናይ ባዕሎም ስራሕ ንምፍጣር ዝኸለሉሉ ኩነታት ከምዝመቻቸው ካብ ዑደቶም ተገንዘቡ።

መምህር ታደሰን ተምሃሮኦምን ዝተፈላለዩ ሕቶታት ኣልዓሉ። መብርሂ እውን ተወህቦም። መምህር ታደሰ ምስ ተምሃሮኦም ናይ ባዕሎም ሙያ እናካፈሉ ተሞክሮ ክረክቡ ብምግባር ፅቡቕ ግዘ ኣሕለፉ። ካብኡ ድማ መምህር ታደሰ ብባዕሎምን ብስም ተምሃሮኦም ዝተሰመዖም ኣድናቆት ብምግላፅ ንዝተገበርሎም ሰናይ ኣቀባብላ ኣመስገኑ። ኣብ ቀፃሊ መምህር ትብለፅ ተምሃሮኦን ሒዘን ናብ ቤት ትምህርቲ መምህር ታደሰ ዑደት ክገብራ ብምፅዳም ናብ ቤት ትምህርቶም ተመለሱ።

መልመዲ 13

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝሰፀቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ክልቲኦም መምህራን ቆይሮ ልውውጥ ተሞክሮ ዝሓዙ ንምንታይ ነይሩ?
2. መምህር ታደሰን ተምሃሮኦምን ካብ ዑደቶም እንታይ ይጥቀሙ?
3. ሓደ ናይ'ቲ ካሊእ ሞያ ምርኣይን ምድናቕን ረብሕኡ እንታይ እዩ?

ምዕባላ ባህሊ ካብ ካልእ ሞያ ንክትምሃር ድልዊ ምዃንን ምድናቕን ሙያዊ ውፅኢት ብካልኦት ክለመዱ ዘለዎም መሰረት ህርኩት ባህሊ ስራሕ እዮም። ብዙሓት ሰባት ካልኦት ዝስርሕዎ ስራሕ ከድንቹ ኣይረኣዩን። ሰባት ብግልፂ ብስርሖም ክድንቹን ብዝበለፀ ክብርትዑ ዘደፋፍሩ ኣይኮኑን። ከምኡውን ናብቶም ሰብሙያታት ቐሪቦም ንኸመሃሩ ዘለዎም ድልዮትን ድልውትን ብምግላፅ ካብዞም ውልቀ ሰባት ዝተረኸበ ሙያዊ ልምዲ ከወስዱ ኣይደልዩን። ብርግፅ እዚ ኩነታት ባህሪ ኩሉ ሰብ እዩ ንምባል ኣይካኣልን። ኮይኑ ግና ኣመለካክታ ብዙሓት ሰባት ስለዝኾነ ክተርፍ ዘለዎ ድሑር ኣተሓሳስባ እዩ።

መቸም ኩሉ ሰብ ተመሳሳሊ ሙያዊ ክእለት ኣይህልዎን። እቲ ሓደ መምህር እንትኾን እቲ ካሊእ ድማ ሃናዒ፣ ነዳቕ ወይ ሰራሕተኛ ቢሮ ክኸውን ይኸእል። ከምኡውን ሓደ ነጋዳይ እቲ ካልእ መሃንዲስ፣ ሓረስታይ ወይ ድማ ሓኪም

ይኸውን። ሃገር ብስራሕ ክትግቢ እትኸእል ዜጋታት ዝተፈላለዩ ክኢላታት ብማሕበር ተወዲዖም ተሓጋጊዞም ንልምዓትን ምዕባለን እንተተበጊሶም ጥራሕ እዩ። ነብስወከፍ ዜጋ ብዝተዋፈረሉ ሙያ ነታ ሃገር ኣብ ምጣነ ሃፍታዊ ልምዓት ዘበርክቶ ዝለዓለ ብፅሒት ኣለዎ።

ስለዚ ብፅሒት ልምዓት ብዝበለፀ ውዕኢታዊ ንምግባር ዝኾነ ሞያ ክኸበርን ክድነቕን ይግባእ። ካልኣት ዜጋታት ካብ ባዓልሞያ ትምህርቲ ክረኽቡን ሙያኦም ከመሓይሹን ንባዕሎም ተጠቂሞም ንሃገርም ክጠቕሙን ይግባእ። ሪኢቶ፣ ነቐፌታን ምድናቕን ብዝግባእ መልክዕ እንተተግቢሩ ንመፃኢ ሙያኦም ዝበለፀ ንክግቡ ዝለዓለ እጃም ኣለዎ። ብዚ ኩነታት መንግስትን ሕብረተሰብን ሙያን በዓል ሙያን ከበረታትዑ፣ ኣድላዪ ክብሪ ምሃብን ሓደ ካብቲ ካሊኦ ዝመሃረሉ ኩነታት ከመቻቸው ኣለዎም።

መልመዲ 14

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ሓንቲ ሃገር ብኸመይ መንገዲ ክተግቢ ትኸእል?
2. ሓደ ሙያ ምድናቕን ካብ ካልኣት ንምምሃር ድልዉ ምኻንን ረብሒኡ እንታይ እዩ?
3. ሙያን ባዓልሙያን ካብ ምድናቕ ሓሊፉ ንዝሓሸ ደረጃ ክበፅሑ መንግስቲ እንታይ ክገብር ኣለዎ ትበሉ?

መጠቓለሊ

ሀርኩት ባህሊ ስራሕ፣ ሙያዊ ክእለትን ስነ ምግባርን ካብ ዕብየት ሃገር ዝንፀሉ ኣይኮኑን። ምጣነ-ሃፍቲ ሓንቲ ሃገር ብፅኑዕ መሰረት ሃኒፅካ ሕብረተሰብ ተጠቓሚ ክኸውን ምግባርን ዘሓሸ ህይወት ክህልዎን ሀርኩት ባህሊ ስራሕን ሙያዊ ስነ ምግባርን ዘለዎ ሰራሕተኛ ምፍጣር የድሊ። ብሀርኩት ባህሊ ስራሕ ዝተሃነፀ ሕብረተሰብ ብሙዩኡ ንዝፍፅሞም ግዘ ስራሕ ዝለዓለ ግምት ስለዝህብ ብብዘፈሩ ዘበርክቶ ኣስተዋፅኦ ውፅኢታዊ ይኸውን። ግዘ ብኣግባቡ ንምጥቓምን ብስራሕ ዝሓሸ ውፅኢት ንምምዝጋብ ካሊእ ኣድላዩ ዝኾነ ነገር ስራሕ ብትልሚ ምምራሕ እንተተኸኢሉ'ውን ካብ ዝተጠቐሙሉ ግዘ ብዝነኣሰ ግዘ ሀርኩት ውፅኢታዊ ስራሕ ምምዝጋብ እዩ። ሕገ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ምጣነ-ሃፍቲ ተንኸፍ ዕላማታቱ ቀዳማይ ጠመትኡ ኩሉ ኢትዮጵያዊ ዜጋ ጠንኪሩ ሰራሕ ንባዕሉን ሃገሩን ክልምዕ፣ ብተወሳኺ ኣብ ሃፍቲ ሃገሩ ማዕረ ተጠቓሚ ዝኸነሉ ስርዓት ምህናፅ እዩ።

ሀርኩት ባህሊ ስራሕ ንምህናፅ እቲ ካሊእ ክውሰድ ዝግበኦ ዓብዪ ስጉምቲ ድማ እንተይ ሰራሕካ ምንባር ምፅያፍን ምቅዋምን ዝረኽብካዮ ስራሕ እንተይነግኻካ ምስራሕን እዩ። ናይ ስራሕ ንእሽተይ ወይ ዓብዪ የብሉን። ሓደ ዘፈር ስራሕ ምስ ካሊእ እንትነፃፀር ብማዕረ ግዘ ስራሕን ተመሳሳሊ ደረጃ ፍልጠትን ይፍፀም እንተዘይተበሃለ'ኳ ስራሕ ብዝኾነ መለክዒ ንሃገር ኾነ ንህዝቢ ዘለዎ ኣስተዋፅኦ ዝለዓለ እዩ። ዜጋታት ሓንቲ ሃገር ሀርኩት ባህሊ ስራሕ እናማዕበሉ፣ ስራሕም ብዝበለፀ እናጠናኸሩን ሙያኦም እናመሓየሹን እንተኸዱ ኣብ ዝሓሸ ደረጃ ስራሕ ብምብፃሕ ካብቲ ዝተለመደ ብዝበለፀ ንምስጋና ዘብፅሕ መርኣያ ስራሕ ክፍፀሙ ይኸእሉ እዮም።

ከምዚ ዝበለ ዝለዓለ ውፅኢታዊ ስራሕ ንዘመዝግቡ ዜጋታት ምትብባዕን ምድናቕን ኣድላዩ እንትኾን ሰብ ሙያ ንምምሃር ድልዋት ምጅን ድማ እቲ ካልእ ኣንፈት ምዕባለ መግለጺ ሀርኩት ባህሊ ስራሕ እዩ። ወድ ሰብ ሕዚ በጊሑዎም ዘሎ ብርኪ ስልጣነ ክበፅሕ ካብ ዝገብሩ እቲ ቀዳማይ ምኽንያት ብፅሒቲ ብዝግባእ ሒዙ ኣብ ስራሕ ብዘርኣዮ ዝለዓለ ንጥፈት እዩ። ብመሰረት'ዚ ኣብ ሕገ መንግስቲ ፌዴራሊዝም ዝተሓንፀፀ ዕላማታት ልምዓትን ምጣነ-ሃፍትን ብተግባር ንምትርጓም ኩሉ ዜጋ ንምምዕባል ሀርኩት ባህሊ ስራሕ ብዝለዓለ ደረጃ ክረባረብ ይግባእ።

አገደስቲ ቃላት

- ምውድልዳል:- ስራሕ ምፍታሕ፤
- ዓቕብ ቁልቁል:- ፈተና ዝበዝሐ፤ ችግር፤ መከራ ዝዓሰሎ
- ህርኩት:- ዓዕራም፤ ንጡፍ
- ምጣነ-ሃፍቲ:- ፍርያት፤ ዝርገሐ፤ ፍርያትን ኣጠቓቕማ
ፍርያትን፤ ግልጋሎት ማሕበረሰብን
(ኢኮኖሚ)

መጠቓለሊ ሕቶታት

- I. ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት ኣንቢብኩም ትኸክል ንዝኾነ «ሓቂ» ትኸክል ንዘይኾነ ድማ «ጌጋ» እናበልኩም መልሱ፡፡
  1. ዝኾነ ሙያን ሙያተኛን ማዕረ ግምትን ከበሬታን ክወሃቦ ይግባእ፡፡
  2. ህርኩት ባህሊ ስራሕ ሕብረተሰብ ኣብ ዝማዕበለሎም ሃገራት ፅዕንቶ ሰብ ስራሕ ሓደጋታት ትሑት ክኾን ይኸእል እዩ፡፡
  3. ዕብዮት ሃገር ዝመፅእ ብምዕባላ ዝለዓሉ ዘፈራት ሙያ እዩ፡፡
  4. ናይ ባዕልኻ ሞያ ምዕባይ እምበር ካብ ካልኣት ሰብ ሙያ ንኸትመሃርን ነዚኡም ንምድናቕ ምፍታንን ትኸክል ኣይኮነን፡፡
- II. ኣብ ትሕቲ «ሀ» ዝተዘርዘሩ ምስ ኣብ ትሕቲ «ለ» ዘለዉ ተመሳሳልቲ ዝኾኑ ኣዛምዱ

<p>«ሀ»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ምንኣድ 2. ብቕዓት 3. ምንሳሕ 4. ትፋፋት 5. ቦኸሪ ውላድ 	<p>«ለ»</p> <ol style="list-style-type: none"> ሀ. ካብ ሓደ ሰናይ ተግባር ዝርከብ በረኸት ለ. ብፅሒት ስራሕ ብዝግባእ ዘይምፍፃም ሐ. ናይ መጀመርያ ቆልዓ መ. ንሓደ ፍርያታዊ ስራሕ ዝወሃብ ምስጋና ረ. ብልምዲ ኾነ ብትምህርቲ ኣብ ሓደ ሙያ ዝርከብ ክእለት ስራሕ ሰ. ብዝተፈፀመን ብዝሓለፈን ስራሕ ምጉሃይ
---	---

III. እዞም ዝስዕቡ ክፍቲ ቦታታት ትኸክል ብዝኾነ ቃል መልኡ::

1. _____ ሙያን በዓል ሙያን ንዝሓሸ ውዕኢት የብቅዕ::
2. ኣደ ስራሕ ኣብ ዝተሓሰበሉ እዋን ንምፍፃም ፈለማ _____ ምድላው የድሊ::

IV. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ካብቶም ዝቐረቡ መማረፅታት ትኸክል ዝኾነ መልሲ ምረፁ::

1. ዕብየት ሃገር ብተግባር ምርግጋዕ ክከኣል
  - ሀ. እንተይሰርሑ ምንባር ነውሪ ልማድ ምኃኑ ግንዛብ ክረኽቡ ምግባር የድሊ
  - ለ. ኩሎም ዜጋታት ማዕረ ዕድል ስራሕ ክረኽቡ ይግባእ
  - ሐ. ምጣነ ሃፍቲ ተንከፋ ዕላማታት ናብ ተግባር ክልወጡ ኣለዎም መ. ኩሎም መልሲ እዮም::
2. ኣደ ዜጋ መርኣያ ዘለዎ ተግባር ፈፂሙ ዝበሃል
  - ሀ. ስም ሃገሩ፣ ህዝቡን ሰንደቕ ዕላማኡን፣ ዘዕውዕን ዘኸርዕን ተግባር ክፍፅም ኣለዎ
  - ለ. ኣገዝ ወሃቢ ትካል ከጣይሽ ኣለዎ
  - ሐ. ኣብ ውድድር ኣትሌትክስ ክሳተፍ ኣለዎ
  - መ. ስሙ ብሬድዮን ብጋዜጣን ኩሉሻብ ክፅዕዕ ኣለዎ
3. ኣብ ሃገርና ህርኩት ባህሊ ስራሕ ኣብ ዕኑዕ ሰረት ክህነፅ እንተኾይኑ
  - ሀ. ሕብረተሰብ ብዛዕባ ስራሕ ዘለዎ ኣተሓሳስባ ብዘሓሸ ደረጃ ክህነፅ ኣለዎ
  - ለ. ኅዳኢ ባህልን ምንጻቕ ስራሕን ክፍፍል ስራሕ ንደቂ ተባዕትዮን ንደቂኣነስትዮን ዝብል ኣተሓሳስባ ክውገዱ ኣለዎም
  - ሐ. ሙያዊ ክእለትን ስነ-ምግባርን ክተኣሳስሩ ኣለዎም መ. ኩሎም መልሲ እዮም

4. መልዕሊ ዕላማታት ምጣነ-ሃፍቲ

ሀ. ሕብረተሰብ ሃፍቲ ሃገር ብማዕረ ተጠቀምቲ ንምግባር እዩ።

ለ. ብምዕባላ ኣብ ድሕሪት ዝርከቡ ህዝብታት ብሄራት ብሄርሰባትን ፍሉይ ኣገዝ ምግባር እዩ።

ሐ. ንምምሕያሽ ምጣነ-ሃፍታዊ ኩነታት ኢትዮጵያውያን እዩ

መ. ኩሎም መልሲ እዮም።

5. ክእለዩ ካብ ዝግብኡም ማሕበራዊ ፀገማት ሃገርና

ሀ. ጎዳኢ ኣተሓሳስባ እንተይሰሪሕካ ምንባርን ልመናን ከም ፍልፍል እቶት ጌርካ ምቕፃር

ለ. ሙያዊ ክእለት ሰባት ምድናቕን ካብ ካልኣት ንምምሃር ድልዊ ምኻንን

ሐ. ብንጥፈት ምስራሕ

መ. ኩሎም መልሲ እዮም።

V. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ኣፂር መልስታት ሃቡ።

1. ስራሕ ዓብይን ንእሽተይን የብሉን እንትበሃል እንታይ ማለት እዩ?
2. ፅግዕተኛነት ብምንታይ መልክዕ ክግለፅ ይከኣል?
3. ግዘ ብኣግባቡ ምጥቓም እንትበሃል እንታይ ማለት እዩ?